FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 2.4.2009
KOM(2009) 158 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun EU-foorumi

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

{SEC(2009) 423
SEC(2009) 424
SEC(2009) 425}

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun EU-foorumi

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1. YHÄ TÄRKEÄMPI AIHE

Korkeakoulut[1], joilla on kolmoisrooli korkeimman tason koulutuksen, pitkälle kehittyneen tutkimuksen ja uraauurtavien innovaatioiden tarjoajina, ovat Euroopan osaamiskolmion keskiössä. Niillä on potentiaalia toimia ratkaisevana voimana Euroopan pyrkiessä maailman johtavaksi tietopohjaiseksi taloudeksi ja yhteiskunnaksi. Tämä on otettu huomioon EU:n päätöksenteossa lokakuussa 2005 järjestetystä Hampton Courtin huippukokouksesta lähtien. Samalla tarvitaan selkeästi muutosta, jotta ne voisivat täyttää potentiaalinsa. Toukokuussa 2006 annetussa komission tiedonannossa ”Tuloksia korkeakoulujen nykyaikaistamisesta: koulutus, tutkimus ja innovaatiot”[2] kartoitettiin yhdeksän toiminta-aluetta. Siitä lähtien nykyaikaistaminen on ollut laajan poliittisen ajatustenvaihdon kohteena, ja ministerineuvosto tarkastelee sen edistymistä säännöllisesti[3]. Komissio on myös ehdottanut, että korkeakoulujen nykyaikaistamisesta tehtäisiin Lissabonin strategian mukaisen uuden koulutuspoliittisen yhteistyön tärkeimpiä teemoja[4].

Keskeinen seikka vuoden 2006 tiedonannossa oli se, että korkeakoulujen tulisi kehittää jäsenneltyjä kumppanuuksia yritysmaailman kanssa tullakseen ”yhä merkittävämmiksi talouden toimijoiksi, jotka voivat paremmin ja nopeammin vastata markkinoiden tarpeisiin ja luoda kumppanuussuhteita, joissa hyödynnetään tieteellistä ja teknistä osaamista”. Tiedonannossa ehdotettiin, että yritykset voisivat auttaa korkeakouluja opinto-ohjelmien ja hallintorakenteiden uudistamisessa sekä osallistua rahoitukseen.

Tältä pohjalta komissio käynnisti vuoropuhelun eurooppalaiseksi perustaksi korkeakoulujen ja yritysten foorumin. Foorumin ensimmäinen kokous järjestettiin helmikuussa 2008, minkä lisäksi saman vuoden aikana järjestettiin kolme aihekohtaista työkokousta.[5] Foorumin toinen kokous helmikuussa 2009 kokosi yhteen nelisensataa osallistujaa. Aihekohtaisten työpajojen lisäksi arvioitiin saatuja kokemuksia ja keskusteltiin foorumin toiminnan mahdollisista tulevista suuntauksista.

---

1 Korkeakouluilla tarkoitetaan tässä kaikkia korkea-asteen oppilaitoksia riippumatta niiden nimestä tai asemasta jäsenvaltiossa.

2 KOM(2006) 208 lopullinen.

3 Yhteenveto näkökohdista ja toimenpiteistä, ks. Komission kertomus neuvostolle yliopistojen nykyaikaistamisesta Euroopan kilpailukyvyn edistämiseksi globaalissa osaamistaloudessa 23. marraskuuta 2007 annetusta neuvoston päätöslauselmasta, KOM(2008) 680, 30.10.2008.

4 KOM(2008) 865, 16.12.2008: Ajantasaiset strategiset puitteet eurooppalaiselle koulutusyhteistyölle,

5 Täydennyskoulutus ja elinikäinen oppiminen (Bryssel, 30.6.2008); Opetussuunnitelmien kehittäminen ja yrittäjyys (Teneriffa, 30.–31.10.2008); Tietämyksen siirto (Bryssel, 7.11.2008)

Helmikuun 2009 tapahtuman erittäin suuri osallistujamäärä osoittaa, kuinka tärkeänä eri sidosryhmät foorumia pitävät. Osallistujat totesivat useaan kertaan, että vallitsevan taloudellisen laskukauden aikana on entistä kiireellisempää rakentaa parempia yhteyksiä korkeakoulujen ja yritysten välille Euroopan osaamiskolmion vahvistamiseksi. Tällä tiedonannolla pyritään vastaamaan kiireellisyyden haasteeseen.

2. TILANNEARVIO JA KATSE ETEENPÄIN: TIEDONANNON TARKOITUS

Korkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö koskee kahta yhteisöä, joilla on selkeästi erilaiset kulttuurit, arvot ja tavoitteet. Kautta Euroopan löytyy esimerkkejä menestyksekkäästä yhteistyöstä näiden kahden osapuolen välillä, ja EU-ohjelmat ovat pyrkineet rakentamaan niiden välille kumppanuuksia, yleensä jollain tietyllä alalla, kuten tutkimuksessa tai opiskelijoiden liikkuvuudessa[6]. Yhteistyö on kuitenkin hyvin epätasaista eri maiden, korkeakoulujen ja tieteenalojen välillä. Lisäksi yhteistyö ei ole kovin paljon vaikuttanut kyseisten sektoreiden hallintoon tai organisaatiokulttuureihin. Vain harvoilla korkeakouluilla on koko oppilaitoksen kattava strategia yhteistyölle yritysten kanssa, ja ne, joilla on, ovat keskittyneet vain muutamaan jäsenvaltioon. Monissa maissa oikeudelliset ja taloudelliset puitteet eivät kannusta yliopistoja yhteistyöhön yritysmaailman kanssa tai voivat jopa estää sen.

Tiedonannon tarkoitus on

- esittää arvio siitä, mitä foorumin ensimmäisestä vuodesta sekä muista Euroopan tasolla toteutetuista vastaavista toimista on opittu korkeakoulujen ja yritysten väliseen yhteistyöhön liittyvistä haasteista ja esteistä, käsittelyä vaativista kysymyksistä sekä hyvistä käytännöistä ja lähestymistavoista, joita voitaisiin ottaa käyttöön laajemminkin. Komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa kehitellään työn tätä näkökohtaa perusteellisemmin.

- tehdä ehdotuksia foorumin toiminnan seuraaviksi vaiheiksi

- suunnitella konkreettisia toimenpiteitä korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön vahvistamiseksi.

3. NÄKÖKOHDAT JA HAASTEET

Foorumin tähänastiset pohdinnat voidaan tiivistää kuuteen pääteemaan. Jokaisen osion lopussa annetaan esimerkki hyvästä käytännöstä.

3.1. Uusia opetus-ohjelmia työllistyvyyden edistämiseksi

Talouksien kilpailukyky on yhä enemmän riippuvainen ammattitaitoisen ja yrittäjähenkisen työvoiman saatavuudesta. ”Uudet taidot uusia työpaikkoja varten” -aloite[7] on vahvistanut, että pätevien ja yrittäjähenkisten korkeakoulututkinnon suorittaneiden tarve EU:ssa jatkaa

---

6 Korkeakoulujen ja yritysten välisiä kumppanuuksia edistävien EU-ohjelmien kuvaus, ks. Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, kohta 3.

7 KOM(2008) 868.

kasvuaan tulevina vuosina. Samalla foorumiin osallistuvat yritykset kertovat, että korkeakouluista juuri valmistuneiden taidot eivät vastaa työnantajien toivomaa osaamista.

Työllistyvyyden haaste on foorumissa selvästi keskeinen kysymys, johon keskustelussa palattiin yhä uudelleen.

Osanottajat olivat yksimielisiä siitä, että tarvitaan kokonaisvaltaista muutosta opinto-ohjelmiin ja opetusmenetelmiin sekä

- laaja-alaisten ja moninaisiin tehtäviin soveltuvien taitojen sekä taloustieteen ja teknologian perusteiden sisällyttämistä koulutusohjelmien kaikille tasoille. Opinto-ohjelmien tulisi olla ikään kuin T-kirjaimen muotoisia: perustua tiettyyn tieteenalaan, mutta olla samalla vuorovaikutuksessa muiden tieteenalojen ja sektorien kanssa.

- parempia koemenetelmiä, jotka mittaavat paremmin oppimista ja taitoja

- vaihtelevampia sisäänpääsykriteerejä ja lähestymistapoja oppimiseen, jotta voidaan löytää lahjakkaita hakijoita muistakin kuin perinteisistä taustoista, esimerkiksi opiskelemaan palaavien aikuisten joukosta

- enemmän tieteidenvälisyyttä ja poikkitieteellisyyttä koulutukseen ja tutkimusohjelmiin. Foorumin osanottajat viittasivat useasti tapaan, jolla EIT (Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti) tulevaisuudessa sisällyttää nämä lähestymistavat toimintaansa – sen nähtiin näyttävän tietä tällaisten lähestymistapojen käyttöönotolle laajemmin korkeakoulutuksessa.

Opinto-ohjelmien muutos tavoitellussa laajuudessa ja tahdissa on mahdollinen vain, jos korkeakoulujen sisäinen rakenne tukee ja palkitsee tällaista kehitystä. Sisäisessä laadunvarmistuksessa ja ulkoisissa akkreditointijärjestelmissä olisi otettava paremmin huomioon koulutusohjelmien sosiaalinen ja taloudellinen merkitys. Akkreditointielimissä tulisi olla mukana opiskelijoiden sekä laajasti ottaen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan edustajia.

Useat akkreditointielimet, kuten saksalainen ACQUIN, irlantilainen HETAC ja ranskalainen CTI, ovat ottaneet elinkeinoelämän edustajia mukaan päätöksentekoelimiinsä. Viimeksi mainittu vastaa insinöörikoulutuksen opinto-ohjelmista, ja siinä on yhtä paljon jäseniä yliopistomaailmasta kuin elinkeinoelämästä; laaja-alaiset taidot sekä opiskelijoiden ja elinkeinoelämän välinen vuorovaikutus ovat akkreditoinnin ydinvaatimuksia. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.2.4)

3.2. Yrittäjyyden edistäminen

Yritystoiminnan suhteellinen vähäisyys EU:n alueella[8] saattaa kyseenalaiseksi Euroopan kyvyn edistää kasvua ja työpaikkoja. Korkeakoulutuksen haaste on tarjota oppimisympäristöjä, jotka innostavat itsenäisyyteen, luovuuteen ja yrittäjähenkiseen lähestymistapaan tiedon hyödyntämisessä. Opiskelijoiden ja korkeakouluhenkilökunnan säännölliset vierailut yritysmaailmaan ja elinkeinoelämän edustajien jatkuva läsnäolo

[8] Vrt. Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, kohta 2.3: Global Entrepreneurship Monitor 2007 osoittaa, että Kiinassa on 2-5 kertaa enemmän yritystoimintaa kuin EU-maissa.

yliopistolla auttaisi vaadittavan kulttuurimuutoksen luomisessa. Hyvä esimerkki tästä on Marie Curie -peruskoulutusverkon rahoittamat korkeakoulututkinnon jälkeiset koulutusohjelmat, jotka keskittyvät yrittäjätaitoihin.

Olemassa olevia yhteistyön muotoja elinkeinoelämän kanssa, kuten konferensseja, harjoittelupaikkoja ja projektityötä (itsenäisesti tai monialaisissa työryhmissä), tulisi laajentaa. Opetusohjelman ulkopuolisia mahdollisuuksia pidettiin arvokkaina, esim. opiskelijoiden omia konsulttiyrityksiä sekä yrityshautomoja, jotka tarjoavat räätälöityä tukea sellaisille korkeakouluopiskelijoille ja opetushenkilökunnalle, joilla on uusia konkreettisia yritysideoita (start-up- ja spin-off-yritykset). Kaikkien näiden toimintojen pitäisi olla opiskelijoiden saatavilla opintojen alusta lähtien, ja ne pitäisi sisällyttää paremmin opinto-ohjelmiin.

Erityisen tärkeänä pidettiin sitä, että tulevan opetushenkilöstön koulutuksessa luotaisiin positiivisia asenteita ja avoimuutta elinkeinoelämää kohtaan kehityksen, työpaikkojen ja hyvinvoinnin lähteenä.

Tärkeimmät päätelmät ovat seuraavat:

- Yrittäjähenkisen kulttuurin kehittäminen korkeakouluissa vaatii perinpohjaisia muutoksia korkeakoulujen hallinnossa ja johdossa.

- Yrittäjyyskoulutuksen tulee olla kattavaa ja avointa kaikille kiinnostuneille opiskelijoille tieteenalasta riippumatta, sukupuolinäkökohdat huomioon ottaen.

- Korkeakoulujen tulisi ottaa yrittäjiä ja elinkeinoelämän edustajia mukaan yrittäjyyden opettamiseen, esimerkiksi perustamalla vierailevien opettajien virkoja merkittäville yrittäjille.

- Myös opetushenkilöstöllä tulisi olla mahdollisuus saada koulutusta yrittäjyyden opettamiseen ja perehtyä elinkeinoelämään.

The International Danish Entrepreneurship Academy (IDEA) -verkosto kannustaa opiskelijoita niin korkeakouluista kuin jatkokoulutuksestakin yrittäjyyteen taloudellisen tuen, ohjauksen, kurssien ja verkottumismahdollisuuksien kautta. Verkostoa rahoitetaan valtion ja paikallishallinnon apurahoilla sekä yksityisistä lähteistä. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.5.3)

3.3. Tietämyksen siirto: tiedon hyödyntäminen työelämässä

Eurooppa on tuottelias tiedon tuottamisessa. Haaste on kuitenkin siinä, kuinka parantaa julkisesti rahoitetun tutkimus- ja kehitystyön hyödyntämistä. On olemassa useita ohjelmia, joilla tuetaan julkisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tuottaman tietämyksen hyödyntämistä yhdessä yritysten kanssa innovaatioiden tuomiseksi markkinoille, mutta pitkäaikainen strateginen yhteistyö sektoreiden välillä on yhä vähäistä.

Korkeakoulujen täytyy kehittää henkisen omaisuuden ammattimaista hallinnointia koskevia toimintalinjojaan. Se auttaa niitä toteuttamaan useita tavoitteitaan, esimerkiksi tuottamaan sosioekonomista hyötyä yhteiskunnalle ja houkuttelemaan parhaita opiskelijoita ja tutkijoita. Komissio on hyväksynyt suosituksen henkisen omaisuuden hallinnoinnista tietämyksensiirtotoimissa sekä korkeakoulujen ja muiden julkisten tutkimusorganisaatioiden

käytännesäännöistä[9] tukeakseen korkeakouluja ja tarjotakseen yhtenäisemmän kehyksen tietämyksen siirtoon liittyville toimille. Lisäksi vastuullisen kumppanuuden aloite (Responsible Partnering) tarjoaa oppaan[10] parempiin käytäntöihin tutkimusyhteistyössä ja tietämyksen siirrossa korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välillä.

Yhteenvetona:

- Tietämyksen siirto korkeakoulujen ja yritysten välillä toimii parhaiten yleisessä yhteistyön ja yhteisymmärryksen kehyksessä, johon kuuluu kumppanuuksia, yhteishankkeita ja henkilövaihtoa.

- Korkeakoulujen tulisi taata tieteidenvälisyys, sillä yksitieteiset ratkaisut harvoin pystyvät vastaamaan todellisen maailman ongelmiin.

- Korkeakouluilla ja julkisilla tutkimusorganisaatioilla tulisi olla selkeä pitkän tähtäimen strategia henkisen omaisuuden oikeuksien hallinnointia varten.

- Pk-yritysten kohtaamiin erityishaasteisiin kumppanuuksien aloittamisessa korkeakoulujen kanssa on paneuduttava. Korkeakoulujen täytyy pyrkiä lähentymään pk-yrityksiä. Oma tietämyksensiirtoyksikkö (tai mahdollisuus käyttää sellaisen palveluja) helpottaa korkeakoulujen yhteistyötä pk-yritysten kanssa, sillä se voi toimia korkeakoulujen ja yksityisen sektorin välisenä linkkinä.

Twenten yliopisto Alankomaissa pyörittää tiedepuistoa ja yrityshautomoita, jotka tuovat yhteen korkeakoulussa tuotetun tiedon ja alueen yritykset. Yliopiston TOP-ohjelma (Temporary Entrepreneurial Positions) antaa räätälöityä tukea yrityksen perustamiseen. Yliopisto tarjoaa myös yhtiöiden omistajille suunnattua kasvuohjelmaa. Molempiin ohjelmiin kuuluu koulutusmoduuleja ja verkottumistoimintaa. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.6.1)

3.4. Liikkuvuus yli rajojen sekä elinkeinoelämän ja yliopistomaailman välillä

Useista menestyksekkäistä opiskelijoiden harjoittelujaksoista, seitsemännen puiteohjelman (FP7) piirissä järjestetyistä yritysten ja korkeakoulujen välisen liikkuvuuden ohjelmista sekä korkeakoulujen ja yritysten yhteisistä projektitöistä huolimatta näiden kahden sektorin välinen vuorovaikutus ja liikkuvuus on yhä aivan liian vähäistä. Harjoittelupaikoista, tutkijoiden liikkuvuusohjelmista ja yhteistutkimushankkeista, joiden kautta opiskelijat voivat päästä työskentelemään jossakin yrityksessä joko yksin tai monialaisissa ryhmissä, pitäisi tulla erottamaton osa koulutusohjelmia kaikilla tieteenaloilla, ja niistä pitäisi saada eurooppalaisen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmän (ECTS) suorituspisteitä.

Liikkuvuuden tulisi koskea myös korkeakoulujen opetus- ja hallintohenkilökuntaa, mikä antaisi korkeakouluille mahdollisuuden rakentaa verkostoja, joiden kautta voidaan luoda opiskelijoille harjoittelu- ja työpaikkoja ja projekteja. Kun henkilökunta tutustuu yritysmaailman todellisuuteen, voidaan paremmin ymmärtää ja ennakoida elinkeinoelämän muuttuvia koulutus- ja innovaatiotarpeita. Korkeakoulujen henkilökunnan liikkuvuudelle

---

9 K(2008) 1329.

10 http://www.responsible-partnering.org, jonka ovat kehittäneet akateemisen maailman ja elinkeinoelämän johtavat järjestöt (EUA, EARTO, EIRMA ja ProTon Europe).

yritysmaailmaan on kuitenkin vielä merkittäviä oikeudellisia ja hallinnollisia esteitä, jotka koskevat esimerkiksi sosiaaliturvaa ja eläkejärjestelmiä[11]

Toisaalta yritysten voimakkaampi osallistuminen yliopistojen hallintoon, tutkimusohjelmiin, opiskelijavalintaraateihin, opinto-ohjelmien suunnitteluun, kurssitarjontaan ja sisäisen laadunvarmistuksen järjestelmiin voi parantaa merkittävästi korkeakoulujen opetusta, tutkimusta ja innovaatioita. Tämä on kuitenkin vielä vähäistä monissa maissa joko oikeudellisista tai kulttuurisista syistä.

Edistyksen aikaansaamiseksi on tärkeää, että

- korkeakoulut ja yritykset tiedostavat liikkuvuuden tärkeyden ja edistävät sitä kaikissa muodoissa ja kaikilla tasoilla ja että erityisesti pk-yritykset tarjoaisivat harjoittelupaikkoja

- lainsäädäntöä muutetaan siten, että se tukee ja helpottaa korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välistä liikkuvuutta

- Korkeakoulujen henkilökunnan, tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuus elinkeinoelämään tunnustetaan ja otetaan huomioon.

ADEIT-järjestöllä[12] Valenciassa on erityinen tavoite luoda yhteyksiä korkeakoulujen ja niiden sosiaalisen ympäristön välille. Sen toiminnan painopiste on harjoittelupaikkojen hankkiminen yliopisto-opiskelijoille järjestöistä ja yrityksistä. ADEIT sijoittaa vuosittain 1500 opiskelijaa yrityksiin ja kouluttaa työharjoittelun ohjaajia sekä yrityksissä että korkeakouluissa. Se järjestää myös opettajille harjoittelupaikkoja, joissa opettajat työskentelevät yrityksissä enintään 100 tuntia. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.4.4)

3.5. Elinikäinen oppiminen korkeakouluihin

Työllistyvyyden parantaminen ei koske vain niitä, jotka astuvat työmarkkinoille. Myös jo työelämässä olevien työntekijöiden taitojen päivittäminen on tärkeää[13], jopa entistä tärkeämpää työpaikkojen vähetessä vallitsevan laskukauden aikana. Koulutus 2010 -työohjelman selvitys osoittaa, että aikuisten osallistuminen elinikäiseen oppimiseen[14] lisääntyy liian hitaasti ja vain tietyissä jäsenvaltioissa.

Aikana, jolloin opiskelijamäärät saattavat alkaa vähetä väestöllisistä syistä, täydennyskoulutus näyttäisi olevan valtavan tärkeä mahdollisuus korkeakouluille. Korkeakoulut tarjoavat kuitenkin vain pienen osan täydennyskoulutuksesta. Tarvitaan kattavaa suunnanmuutosta, jotta ne alkaisivat tarjota laajemmin elinikäisen oppimisen ohjelmia.

Foorumissa käsiteltiin Euroopan yliopistoliiton (EUA) hyväksymää eurooppalaisten yliopistojen peruskirjaa elinikäisestä oppimisesta (The European Universities' Charter on

---

11 Paremmat uranäkymät ja suurempi liikkuvuus: eurooppalainen kumppanuus tutkijoita varten, KOM(2008) 317.

12 http://www.adeit.uv.es

13 Uudet taidot uusia työpaikkoja varten, KOM(2008) 868 lopullinen.

14 Progress towards the Lisbon objectives in Education and Training – indicators and benchmarks 2008 (Edistyminen Lissabonin koulutustavoitteissa ja niiden indikaattorit ja vertailuarvot vuonna 2008), Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, SEC(2008)2293.

Lifelong Learning)[15] . Asiakirja määrittää korkeakouluille kymmenen velvoitetta, joihin kuuluu oppimismahdollisuuksien tarjoaminen yhä useammille, opiskelijapohjan monipuolistaminen ja opiskelun houkuttelevuuden lisääminen, laadukkaat elinikäisen oppimisen ohjelmat ja vahvempi paikallinen, alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö.

Läheiset yhteydet korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välillä ovat tarpeellisia täydennyskoulutuksen kannalta, sillä sitä kautta korkeakoulut voivat tunnistaa uusien tai päivitettyjen taitojen tarpeet paikallisella ja alueellisella tasolla sekä pyrkiä vastaamaan niihin. On erittäin tärkeää, että:

- elinikäinen oppiminen sisällytetään korkeakoulujen tavoitteisiin ja strategioihin
- taitojen päivittämistä arvostetaan työmarkkinoilla ja työnantajien keskuudessa
- elinikäistä oppimista kehitetään yhteistyössä yritysten kanssa – korkeakoulut eivät voi suunnitella ja toteuttaa sitä yksin.

Kolme korkeakoulua Länsi-Ruotsissa on kehittänyt räätälöityjä etäopiskelukursseja pk-yritysten työntekijöille parantaakseen kyseisten yritysten ja koko alueen kilpailukykyä. Kurssit käsittelevät pk-yrityksille tärkeitä aiheita, kuten parempia tuotantomenetelmiä, taloutta, logistiikkaa, tuotekehittelyä ja tuotannon kokonaishallintaa. Useimmat kurssien osanottajista ovat nelikymppisiä työntekijöitä, jotka eivät ole aiemmin opiskelleet korkeakoulussa. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.3.2)

3.6. Parempi korkeakouluhallinto

Foorumi paneutui kansallisen, alueellisen ja institutionaalisen tason hallintoon korkeakoulujen ja elinkeinoelämän tehokkaan yhteistyön edellytyksenä.

Kansallisella tasolla pyritään muuttamaan lainsäädäntöä ja rahoitus- ja kannustinjärjestelyjä, jotka nähtiin joko epäkannustavina tai joskus vihamielisinä korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä kohtaan. Yhteistyön tulisi kuulua korkeakoulujen yleiseen strategiaan, kehityssuunnitteluun ja tavoitteisiin. Yhteistyö yritysten kanssa tulisi nähdä yhtä tärkeänä urakehitykselle ja tunnustuksen saamiselle kuin julkaisutoiminta ja muut akateemiset tehtävät.

Välittäjäorganisaatiot ja yritysjärjestöt ovat tärkeitä toimijoita, sillä ne voivat olla hyvä linkki korkeakoulujen ja yritysten (erityisesti pk-yritysten) välillä. Lisäksi useat eurooppalaiset, kansalliset ja alueelliset elimet ja virastot tukevat korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä. Ne voivat saada alalla tehokkaasti edistystä aikaan.

Council for Higher Education and Industry (CIHE) Yhdistyneessä kuningaskunnassa tutkii oppimiseen liittyviä asioita, jotka vaikuttavat maan kilpailukykyyn ja sosiaaliseen koheesioon, ja pyrkii edistämään yritysten ja korkeakoulutuksen välistä yhteistyötä ja ymmärrystä. Saksassa *Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft* toimii elinkeinoelämän yhteisaloitteena, jonka tarkoitus on tukea tutkimusta ja korkeakoulutusta. Se luo yhteyksiä korkeakoulujen ja muiden tutkimuslaitosten välille, yhdistää tiedemaailmaa ja elinkeinoelämää ja kannustaa yhtenäisen eurooppalaisen koulutus- ja tutkimusalueen luomiseen. Espanjassa *Foundation Conocimiento y Desarrollo* (CYD) pyrkii parantamaan

[15] European Universities' Charter on Lifelong Learning, 2008; ISBN: 9789078997009, EUA; www.eua.be

korkeakoulujen hallintoa, vastuullisuutta ja johtamista, vahvistamaan korkeakoulujen tuotantojärjestelmien ja yhteiskunnan välisiä sidoksia sekä kannustamaan korkeakoulujen opettajia ja opiskelijoita yrittäjähenkisyyteen ja innovatiivisuuteen. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.1.1)

Korkeakoulujen ja yritysten välinen tehokas yhteistyö nähdään erityisen tärkeänä alueelliselle kehitykselle[16]. Monien innovatiivisten alueiden menestys Yhdysvalloissa ja Euroopassa on perustunut kolmikantakumppanuuksiin korkeakoulujen, yritysten ja hallituksen välillä toimintalinjojen määrittämiseksi ja rahoituksen hankkimiseksi.

E-Tampere -hanke Suomessa yhdistää Tampereen kaupungin tavoitteet vuodelle 2012 useiden pk-yritysten, suurempien yritysten ja kahden korkeakoulun kanssa. Sen piirissä on käynnistetty lähes 400 paikallista, alueellista, kansallista ja kansainvälistä hanketta teknologian, talouden ja yhteiskunnan alalla laajassa yhteistyössä korkeakoulututkimuksen, elinkeinoelämän ja hallituksen välillä. (Valmisteluasiakirja, kohta 6.1)

Tärkeimmät johtopäätökset ovat seuraavat:

- Kansallisten ja alueellisten olosuhteiden tulee kannustaa korkeakouluja yhteistyöhön yritysten kanssa.
- Korkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö tulee sisällyttää institutionaalisiin strategioihin; johtajuus ja tehokas henkilöstöhallinto ovat ratkaisevan tärkeitä yhteistyön toteuttamisessa.
- Hallinnon täytyy taata korkeakoulujen tavoitteisiin, rooliin ja strategiaan sopivien kannustin- ja arviointijärjestelmien perustaminen.

4. TULEVAT TOIMET

Jo yhdessä vuodessa foorumin työ on tuottanut merkittäviä tuloksia. Komissio on tyytyväinen tuotettujen ideoiden rikkauteen ja pohdintojen laatuun. Se tulee käyttämään tätä työtä edistäessään edelleen Euroopan korkeakoulujen nykyaikaistamista niin poliittisen yhteistyön kuin erilaisten ohjelmiensa kautta.

Komissio ehdottaa kahdenlaisia jatkotoimia. Ensinnäkin vastauksena foorumin osanottajien selkeään toivomukseen työn jatkamisesta ja syventämisestä on luonnosteltu tuleva työohjelma. Toiseksi foorumi on yksilöinyt useita näkökohtia ja mahdollisia toimintalinjoja, joihin täytyy paneutua mitä pikimmiten erityisesti taloudellisen laskukauden kontekstissa, jotta voidaan tehostaa korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä työllistyvyyden parantamiseksi. Komissio ehdottaa useita konkreettisia toimenpiteitä.

Vuoropuhelun jatkaminen

- Foorumi jatkaa toimintaansa kokousten ja aihekohtaisten seminaarien muodossa. Lisäksi perustetaan verkkosivusto kokemusten jakamista ja levittämistä sekä tiedonvälitystä varten.

[16] Higher Education and Regions: Globally Competitive, Locally Engaged; OECD 2007

- Foorumi on tähän mennessä saanut korkeakoulujen ja yritysten sekä myös välittäjäorganisaatioiden ja yritysjärjestöjen edustajia tehokkaasti liikkeelle. Kumppanuuteen tarvitaan myös kansallisten hallitusten ja alueellisten viranomaisten aktiivista osallistumista. Seuraavassa vaiheessa tarvitaan siis julkisten edustajien vahvempaa osallistumista.

- Tähänastisen vuoropuhelun ja muilla aloilla tapahtuvan työn perusteella tulisi käsitellä seuraavia näkökohtia:

– sen varmistaminen, että korkeakoulut reagoivat tehokkaasti ”Uudet taidot uusia työpaikkoja varten” -ohjelmaan ja taloudellisen laskukauden asettamiin haasteisiin

– aluekehitykseen tähtäävät kumppanuudet

– kumppanuudet pk-yritysten kanssa

– oppimiseen liittyvien lähestymistapojen monipuolistaminen ja siltojen rakentaminen erilaisten korkeakoulutuksen lajien välille

– sisäinen laadunvarmistus ja akkreditointi korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön tukemisen välineinä.

- Hanketta kohtaan on ilmaistu useaan otteeseen kiinnostusta EU:n ulkopuolelta. Foorumin tulisi olla selkeämmin avoin EU:n ulkopuolisille toimijoille (käytännössä monet kansainväliset yritykset ovat jo osallistuneet siihen), ja tulevaisuudessa sen tulisi ottaa enemmän oppia osallistujamaiden kokemuksista. Komissio aikoo tehdä foorumin toimintaa tunnetuksi osallistujamaiden viranomaisille ja kutsua niitä osallistumaan siihen.

Uusien kumppanuuksien kehittäminen

- Foorumi on ehdottanut uusien jäsenneltyjen kumppanuusmuotojen luomista yritysten ja korkeakoulujen välille kurssien kehittämistä ja toteuttamista silmällä pitäen. Kumppanuudet heijastaisivat eurooppalaisissa teknologiayhteisöissä, seitsemänteen puiteohjelmaan (FP7) kuuluvan yritysten ja tiedelaitosten yhteisten toimintamuotojen ja kumppanuuksien Marie Curie -apurahaohjelmassa (IAPP) sekä EIT:n osaamis- ja innovointiyhteisöissä kehitettyjä rakenteita. Komissio ehdottaa, että asiaankuuluvien EU-ohjelmien mahdollisuuksia tukea mainitunlaisia kumppanuuksia tutkitaan välittömästi. Sen on tarkoitus julkaista kartoitustoimia koskevia ehdotuspyyntöjä elinikäisen oppimisen ohjelman puitteissa vuonna 2010.

- Foorumin yrittäjäosapuoli on useasti ottanut esiin vuoropuhelun laajentamisen muillekin koulutuksen aloille, erityisesti keskiasteen ja ammatillisiin oppilaitoksiin. Yrityksillä on selvästi hyvät mahdollisuudet osallistua esimerkiksi yrittäjyyden opettamiseen.[17] Komissio tutkii, kuinka olemassa olevia ohjelmia ja aloitteita – esimerkiksi Leonardo da Vinci- ja Comenius –ohjelmia sekä eurooppalaista kouluverkkoa (European Schoolnet) – voitaisiin käyttää koulutuskumppanuuksien luomiseen yritysten ja koulujen välille, ja kuinka

[17] Komissio on parhaillaan perustamassa eurooppalaista yrittäjyyskasvatuksen korkean tason asiantuntijaryhmää, johon kuuluu edustajia kaikista jäsenvaltioista ja ETA-maista, tukemaan yhteneväisempien lähestymistapojen kehittämistä.

eurooppalainen koordinointielin voisi edistää yhteistyötä. Komissio aikoo kutsua sidosryhmiä syksyllä konferenssiin tai seminaariin tutkimaan yritysten ja koulujen ja ammatti-instituuttien välisen yhteistyön tulevia mahdollisuuksia.

- Korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun kehityksen EU:n tasolla tulisi innostaa samankaltaiseen vuoropuheluun kansallisilla ja alueellisilla tasoilla. Komissio aikoo koulutuspoliittisessa yhteistyössään jäsenmaiden kanssa kannustaa kansallisia viranomaisia perustamaan samankaltaisia kansallisia rakenteita vuoropuhelulle. Se aikoo tutkia, kuinka rakennerahastoja voitaisiin käyttää alueellisten aloitteiden tukemiseen.

- Komissio aikoo käynnistää tutkimuksen, joka kartoittaa olemassa olevia parhaita käytäntöjä korkeakoulujen ja yritysten välisessä yhteistyössä.

Nyt on oikea hetki sysätä korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä eteenpäin. Taloudellisen laskukauden aikana, jolloin korkeakouluista valmistuneiden on vaikeampaa löytää työpaikkoja ja yrityksiin kohdistuu suurempia kilpailupaineita, korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön taloudellisen ja sosiaalisen lisäarvon pitäisi tehdä yhteistyöstä entistä tärkeämmän.